

Brüssel, 12.3.2013
COM(2013) 134 final

2013/0075 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS,

**millega määratakse kindlaks Euroopa Liidu nimel püsivate orgaaniliste saasteainete
Stockholmi konventsiooni osaliste kuuendal konverentsil võetav seisukoht seoses
konventsiooni A ja B lisa muutmise ettepanekuga**

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

Püsivate orgaaniliste saasteainete Stockholmi konventsioon¹ võeti vastu 2001. aasta mais Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Keskkonnaprogrammi (UNEP) raames. Euroopa Liit ja selle liikmesriigid² on konventsiooni osalised³ ning konventsiooni sätted on ELi õigusaktides rakendatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määrusega (EÜ) nr 850/2004 püsivate orgaaniliste saasteainete kohta ning millega muudetakse direktiivi 79/117/EMÜ⁴ (püsivate orgaaniliste saasteainete määrus).

Stockholmi konventsiooni üldeesmärk on kaitsta inimeste tervist ja keskkonda püsivate orgaaniliste saasteainete eest. Eraldi on viidatud 1992. aasta Rio keskkonna- ja arengudeklaratsiooni 15. põhimõtte sätetud ettevaatuspõhimõttele. Kõnealust põhimõtet rakendatakse konventsiooni artiklis 8, milles on sätestatud eeskirjad täiendavate kemikaalide lisamiseks konventsiooni lisadesse.

2013. aasta mais toimuval konventsiooniosaliste kuuendal konverentsil tuleks vastu võtta otsus kanda Stockholmi konventsiooni A lisasse, kus on loetletud kõrvaldamisele kuuluvad ained, uus aine – heksabromotsüklododekaan (HBCDD)⁵, mille kohta Norra esitas taotluse 2008. aastal. Samal kohtumisel tuleks vastu võtta otsus tühistada hulk perfluorooktaansulfoonhappe (PFOS) ja selle derivaatide tootmise, turuleviimise ja kasutamise konkreetseid erandeid ning lubatavaid otstarbeid.

HBCDD JA ELI ÕIGUS

HBCDDd kasutatakse üksnes leegiaeglusti lisandina vahtpolüstüreenis (EPS), ekstrudeeritud polüstüreenis (XPS), kõrglöögikindlas polüstüreenis (HIPS) ja polümeerdispersioonis tekstiilide jaoks.

HBCDD on püsiv, bioakumuleeruv ja toksiline (PBT) aine. HBCDD on määratletud väga ohtliku ainenähtena (VOA) vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. aasta määrusele (EÜ) nr 1907/2006, mis käsitleb kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist (REACH)⁶. 2011. aastal kanti HBCDD⁷ REACH-määruse XIV lisasse ning sellega kehtestati selle suhtes nimetatud määruse alusel kohaldatav autoriseerimismenetlus. Seepärast peab isik, kui ta soovib pärast 21. augustit 2015 (nn sulgemiskuupäev) HBCDD turule viia ja/või seda kasutada, esitama Euroopa Kemikaaliametile (ECHA) 21. veebruariks 2014 taotluse asjaomase kasutuse jaoks loa saamiseks. Alates 21. augustist 2015 on HBCDD turuleviimine ja kasutamine keelatud, välja arvatud juhul, kui konkreetsele isikule on antud luba konkreetseks kasutuseks.

Pärast 21. augustit 2015 võivad ELi EPSi, XPSi, HIPSi ja HBCDD-sisaldusega tekstiilide tootjad neid materjale toota ainult siis, kui neil on selleks luba. HBCDD-sisaldusega

¹ http://www.pops.int/documents/convtext/convtext_en.pdf.

² Konventsiooni ei ole veel ratifitseerinud kaks ELi liikmesriiki (Itaalia ja Malta).

³ ELT L 209, 31.7.2006, lk 1.

⁴ ELT L 158, 30.4.2004, lk 7.

⁵ Heksabromotsüklododekaan (CASi number: 25637-99-4), 1,2,5,6,9,10-heksabromotsüklododekaan (CASi number: 3194-55-6) ja selle peamised diastereoisomeerid: alfa-heksabromotsüklododekaan (CASi number: 134237-50-6); beeta-heksabromotsüklododekaan (CASi nr: 134237-51-7); ja gamma-heksabromotsüklododekaan (CASi nr: 134237-52-8).

⁶ ELT L 396, 30.12.2006, lk 1.

⁷ Määrus (EL) nr 143/2011, 17. veebruar 2011, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1907/2006 (mis käsitleb kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist (REACH)) XIV lisa, L 44, 18.2.2011, lk 2.

importtooted jäävad REACH-määruses ettenähtud autoriseerimismenetluse kohaldamisalast välja.

Stockholmi konventsiooni⁸ A, B ja/või C lisa loetletud ained tuleb lisada ka püsivate orgaaniliste saasteainete määrusesse, millega tagatakse, et õigusakti rakendamine ELis vastab ELi rahvusvahelistele kohustustele.

PFOS JA ELI ÕIGUS

Konventsiooniosaliste konverentsi neljandal kohtumisel, mis toimus 4.–8. maini 2009, lepiti kokku kanda muu hulgas konventsiooni B lissasse perfluorooktaansulfonaat ja selle derivaadid, koos mitme konkreetse erandi ja lubatava otstarbega. ELi rakendusõigusakt on piiravam kui Stockholmi konventsioon, kuna selles ei ole erandeid ja lubatavaid otstarbeid, mis olid ELis keelatud juba REACH-määrusega. Seda tehti selleks, et järgida läbivat põhimõtet – mitte langetada ELi keskkonnakaitse taset.

UUTE PÜSIVATE ORGAANILISTE SAASTEAINETE LISAMISE JA KONVENTSIOONI LISADE MUUTMISE KORD

Konventsiooni artikli 8 kohaselt võivad konventsiooniosalised esitada sekretariaadile ettepaneku kemikaali kandmiseks A, B ja/või C lissasse. Püsivate orgaaniliste saasteainete hindamise komitee (edaspidi „komitee”) vaatab ettepaneku läbi.

Kui läbivaatamisel leitakse, et kemikaalil on inimeste tervisele ja/või keskkonnale selle kauglevi tõttu keskkonnas tõenäoliselt oluline kahjulik mõju, nii et on õigustatud ülemaailmsed meetmed, jätkatakse ettepaneku menetlemist ning koostatakse riskijuhtimise hinnang, mis sisaldab võimalike kontrollimeetmete analüüsi. Selle põhjal esitab komitee soovitus, kas konventsiooniosaliste konverents peaks kaaluma kemikaali kandmist A, B ja/või C lissasse. Lõpliku otsuse teeb konventsiooniosaliste konverents.

ELi jaoks jõustuvad A, B ja/või C lisa muudatused ühe aasta möödumisel hoiulevõtja teate edastamisest lisa muudatuste vastuvõtmise kohta konventsiooniosaliste konverentsi poolt.

PÜSIVATE ORGAANILISTE SAASTEAINETE HINDAMISE KOMITEE SOOVITUSED

Püsivate orgaaniliste saasteainete hindamise komitee otsustas oma kaheksandal kohtumisel oktoobris 2012, et soovib kanda HBCDD konventsiooni A lissasse koos konkreetsete eranditega hoonetes kasutatava EPSi ja XPSi tootmiseks ja kasutamiseks. Komitee soovitus aluseks on alternatiivide olemasolu HBCDDle. Kuid nende kättesaadavus piisavas koguses ja võimalused kohandada hoonetes kasutatava EXPi ja EPSi tootmise süsteem lühikese ajaga ümber on küsitav, eelkõige mõnede arenguriikide puhul.

Komitee märgib oma otsuses samuti, et kasutuselt kõrvaldatud HBCDD-sisaldusega tooted ja esemed on pikaajalise keskkonda sattuva heite allikas, ning juhul, kui HBCDD kantakse konventsiooni A lissasse, tagavad konventsiooni artikli 6 lõike 1 punkti d kohaselt võetavad jäätmeäitlusmeetmed, et HBCDD-sisaldusega tooted ja esemed kõrvaldatakse selliselt, et neis olevad püsivad orgaanilised saasteained hävitatakse või kõrvaldatakse muul keskkonnahoidlikul viisil.

Vastavalt konventsiooni artikli 8 lõikele 9 otsustas komitee esitada kõnealuse soovitusel konventsiooniosaliste konverentsile arutamiseks 2013. aasta mais toimival kohtumisel.

Komitee võttis vastu ka hulga soovitusi alternatiivide kohta PFOSi kasutamisele avatud rakendustes. Komitee on oma soovitustes seisukohal, et kättesaadavaks on muutunud teave PFOSist ohutumate alternatiivide kaubanduses kättesaadavuse ja tõhususe kohta järgmistel

---

⁸ Sama kehtib ka ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni püsivate orgaaniliste saasteainete protokoll I, II ja/või III lissasse lisatavate ainete kohta.

kasutusel ning innustab osalisi lõpetama PFOSi kasutamise järgmistes rakendustes: tulekustutusvahud, vahendid sisserrändavate punaste sipelgate ja termiitide tõrjumiseks, dekoratiivse metallkattega katmine, vaibad, nahk ja rõivad, tekstiil ja pehme mööbel. Lisaks innustab komitee osalisi piirama PFOSi kasutamist kõvasulamiga katmisel vaid suletud ahelaga süsteemidega.

PÜSIVATE ORGAANILISTE SAASTEAINETE HINDAMISE KOMITEE SOOVITUSED JA ELI ÕIGUS

Kui konventsiooniosaliste konverents mais 2013 komitee soovitus järgib, toob see kaasa HBCDD tootmise, turuleviimise ja kasutamise rahvusvahelise keelustamise, v.a selle kasutamine EPSis ja XPSis hoonetega seotud rakendustes. See konkreetne erand kehtib viis aastat, vajaduse korral veel viieks aastaks pikendamise võimalusega.

HBCDD kandmiseks konventsiooni A lisasse on vaja püsivate orgaaniliste saasteainete määrust muuta. Vastavalt määruse artikli 14 lõikele 1 saab uute ainete konventsiooni lisamise korral muuta määruse lisasid vastavalt otsuse 1999/468/EÜ⁹ artiklis 5a kehtestatud tavapärasele komiteemenetlustele, võttes arvesse määruse (EL) nr 182/2011¹⁰ artikleid 10 ja 11. HBCDD hõlmamine konventsiooniga tuleks ajastada nii, et järgnev püsivate orgaaniliste saasteainete määruse muutmise oleks kohaldatav alates REACH-määruse alusel HBCDD autoriseerimismenetluse lõpuleviimisest. Selleks võib olla vaja, et konventsiooniosalistel lubatakse asjaomase konventsiooniosaliste konverentsi otsuse ülevõtmist edasi lükata kuni 2016. aasta veebruarini.

Konventsioonis ettenähtud tähtajalisel erandil on samasugune eesmärk kui REACH-määruses ettenähtud autoriseerimismenetlusel. Mõlema mehhanismi kaudu sunnitakse ettevõtjaid probleemseid aineid järk-järgult kasutusest kõrvaldama, kuid antakse samas selleks mõistlik tähtaeg. HBCDD puhul langeb nende kahe mehhanismi ajastus kokku, seega on neil ühesugune mõju enamikule¹¹ ELi turust. Erandi alla kuuluvate hoonetega seotud EPSi ja XPSi rakenduste jaoks ettenähtud HBCDD tootjad, hulgimüüjad ja kasutajad saavad taotleda ja kasutada luba REACH-määruse alusel. Kõrglöögikindlas polüstüreenis, tekstiilides sisalduva ja mitte ehitusega seotud EPSi ja XPSi rakenduste jaoks ettenähtud HBCDD tootjad, hulgimüüjad ja kasutajad peavad üle minema alternatiividele. Tänu alternatiivide kättesaadavusele, asjaomaste turgude väiksusele ning – tekstiilide puhul – praegustele turusuundumustele, kus HBCDD kasutamine on viimastel aastatel oluliselt vähenenud, on siiski ebatõenäoline, et asjaomased ettevõtjad investeerivad loataotlustesse. Seepärast eeldatakse, et isegi juhul, kui HBCDDd konventsiooni ei kanta, kaotatakse nimetatud kasutusviisid järk-järgult ja faktiliselt keelatakse REACH-määruse alusel kasutamine ELis pärast 21. augustit 2015.

Kui mõlema meetme mõju ELi turule on suures osas sarnane, siis HBCDD kandmine konventsiooni ja selle rakendamine ELi õiguses annab olulist lisandväärtust. HBCDD on keskkonnas kaugele leviv püsiv orgaaniline saasteaine. Järelikult ei pruugi REACH-määruse

⁹ Nõukogu otsus 1999/468/EÜ, 28. juuni 1999, millega kehtestatakse komisjoni rakendusvolituste kasutamise menetlused, EÜT L 184, 17.7.1999, lk 23.

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 182/2011, 16. veebruar 2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisolituste teostamise suhtes, ELT L 55, 28.2.2011, lk 13.

¹¹ 2008. aastal moodustas HBCDD kasutamine EPSis ja XPSis 96,3 % kogu HBCDD kasutusest ELis. Vastavalt EPSis ja XPSis HBCDD tarbimise 2011. aasta hindamisele koos riiklike tuleohutusnõuetega (vt <http://www.klif.no/publikasjoner/2819/ta2819.pdf>), kasutatakse Euroopas 70 % EPSist hoonetega seotud rakendustes, 25 % pakendites ja 5 % muudes rakendustes. Pakkematerjali peetakse üldiselt HBCDD-vabaks. Seepärast kasutatakse HBCDDd sisaldavat EPSi enamjaolt hoonetega seotud rakendustes. Arvatakse, et HBCDDd sisaldavat XPSi kasutatakse ainult hoonetega seotud rakendustes.

autoriseerimismenetlus olla piisav ELi kodanike ja keskkonna kaitsmiseks HBCDD kahjulike mõjude eest, kuna see ei mõjuta HBCDD tootmist ega kasutamist kolmandates riikides. Seepärast on vajalikud ülemaailmsed meetmed. Lisaks annab HBCDD kandmine konventsiooni võrdsed võimalused selle aine kasutajatele ELis ja kolmandates riikides. Kui esimesed on REACH-määruse alusel kohustatud investeerima vahendeid üleminekuks alternatiividele ja/või loataotluste koostamiseks, siis teised praegu sellise surve all ei ole, kuna importartiklitele REACHi-kohane autoriseerimise nõue ei laiene. HBCDD kandmine konventsiooni aeguva erandiga sunnib kolmandate riikide ettevõtjaid alustama investeerimist alternatiividele üleminekusse, nagu REACHi autoriseerimisprotsess sunnib ELi kasutajaid investeerima üleminekusse.

Kui konventsioonialiste konverents on komitee soovitusel HBCDD kohta vastu võtnud, tuleks see rakendada ELi õiguses selliselt, et REACH-määrus ja püsivate orgaaniliste saasteainete määrus ei oleks omavahel vastuolus, vaid täiendaksid teineteist. See tähendab, et erand hoonetega seotud kasutuste kohta, mida rakendatakse püsivate orgaaniliste saasteainete määruse kaudu, piirdub üksnes nende kasutustega, mis on REACHi alusel lubatud. Selline käsitus oleks kooskõlas üldpõhimõttega mitte langetada ELi keskkonnakaitse taset. See kaitseb ka nende turuosaliste investeeringuid, kes on saanud loa REACH-määruse alusel. Püsivate orgaaniliste saasteainete määruses sätestatud erand peab olema aegumistähtajaga. See tähendab, et kui erandit ei pikendata, aegub see viie aasta jooksul pärast jõustumist (2021. aasta veebruaris). Kui aga, vaatamata tootjate esitatud teabele, on HBCDD asendamiseks vaja rohkem aega, võib EL teha ettepaneku pikendada konventsioonis ettenähtud erandi kehtivust veel viie aasta võrra (2026. aasta veebruarini).

PFOSi ja selle derivaatide puhul ei mõjuta komitee otsuses loetletud konkreetsete erandite tühistamine ELi õigust, sest asjaomaseid erandeid ei ole püsivate orgaaniliste saasteainete määrustes rakendatud või need on juba aegunud. Ainus erand sellest on PFOSi kasutamise lubamine kõvasulamiga katmisel avatud süsteemides, milleks on püsivate orgaaniliste saasteainete määruse alusel praegu tehtud erand kasutamiseks märgavate toimeainetena kontrollitud galvaanilise katmise süsteemides. See püsivate orgaaniliste saasteainete määrusest tehtud erand on siiski lubatud vaid 26. augustini 2015.

ELI SEISUKOHT

Eespool öeldut silmas pidades peaks Euroopa Liit Stockholmi konventsiooni osaliste kuuendal konverentsil toetama HBCDD lisamist konventsiooni A lisasse (koos erandiga selle aine tootmiseks ja kasutamiseks hoonetes EPSi ja XPSi koostises). Konventsiooniosalistel peaks olema lubatud HBCDD lisasse kandmise ülevõtmist edasi lükata 2016. aasta veebruarini. Lisaks peaks Euroopa Liit toetama otsust tühistada vastavad konkreetsete erandid ja lubatavad PFOSi ja selle derivaatide otstarbed, välja arvatud erand nende kasutamiseks märgavate toimeainetena kontrollitud galvaanilise katmise süsteemides. See erand tuleks säilitada kuni selle aegumiseni 2015. aastal. Erandit ei tohiks pikendada üle nimetatud tähtaja.

2. HUVITATUD ISIKUTEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

ECHA uuris asjakohaseid HBCDD kasutamise ELis ja maailmas seotud riske ja sotsiaalmajanduslikke kaalutlusi 2008. aastal ja komitee uuris neid aastatel 2009-2012. Mõlemad uuringud hõlmasid konsulteerimist huvitatud isikutega.

KONSULTEERIMINE

Kui HBCDD soovitati kanda REACH-määruse XIV lisasse, koostas ECHA taustdokumendi¹², millega soovitud toetati. Taustdokument põhines töödokumendil pealkirjaga: „Andmed HBCDD tootmise, impordi, ekspordi, kasutusala ja keskkonda sattumise kohta ning teave selle kasutuse võimalike alternatiivide kohta”¹³. Mõlema dokumendi üle toimus avalik arutelu.

Nendes kahes dokumendis tootmise, impordi ja ekspordi, kasutusala ja aine kasutamisel keskkonda sattumise kohta esitatud teave põhineb riskihindamisaruandel koos lisaandmetega, mis saadi HBCDD tööstuslike kasutajate rühmalt 2008. aasta oktoobris. Need lisaandmed hõlmavad kokkuvõtlikke andmeid HBCDD kogumüügi ja tarbimise kohta ELis igal aastal ajavahemikul 2003–2007. Teave HBCDD võimalike alternatiivide kohta on võetud paljudest allikatest, sealhulgas nii tootjate kui ka reguleerimisasutuste korraldatud läbivaatamistest, mille eesmärk oli leida kandidaataineid ja muud tehnikat.

Oma seitsmendal kohtumisel võttis komitee vastu riskijuhtimise hinnangu HBCDD kohta¹⁴. Riskijuhtimise hinnangu üle konsulteeriti sidusrühmadega, sealhulgas tootjate esindajatega; ajavahemikul 2010–2012 kutsus komitee HBCDD kohta täiendava teabe kogumise eesmärgil kokku HBCDD-teemalise erakorralise töörühma, kes koostas riskijuhtimise hinnangu. Komitee leppis kokku, et vaatab lisateabe läbi oma kaheksandal kohtumisel ja kaalub, kas täpsustada konventsiooni lisa ja võimalikke erandeid, mida konventsiooniosaliste konverents peab kaaluma HBCDD kandmisel konventsiooni. Teavet esitasid kakskümmend kuus osalist ja riigi vaatlejat¹⁵. Lisaks esitasid teavet seitse valitsusvälist vaatlejat¹⁶.

KONSULTATSIOONI TULEMUSED

HBCDD kandmisega konventsiooni vastavalt komitee soovitusel ja järgneva rakendamisega ELis püsivate orgaaniliste saasteainete määruse kaudu keelustatakse HBCDD tootmine, turuleviimine ja kasutamine kõrglöögikindlas polüstüreenis ja tekstiilides, samuti ehitusega mitteseotud EPSi ja XPSi rakendustes.

HIPS (kõrglöögikindel polüstüreen)

Euroopa Kemikaaliameti dokumentide kohaselt kasutatakse HBCDDga kõrglöögikindlat polüstüreeni peamiselt video- ja stereoseadmetes, elektriliinide jaotuskappides ehitussektoris ja jahutusseadmete vooderduses. Eri allikate hinnangul on leegiaeglustiga HIPSi HBCDD-sisaldus 1–7 massiprotsenti ja ELi riskihindamisaruandes eeldati, et tõepärasel halvimal juhul sisaldab HIPS 7 % HBCDDd. Kasutusmaht ei ole Euroopas mõne viimase aasta jooksul muutunud ning on hinnanguliselt 210 tonni aastas (1,81 % HBCDD kogukasutusest ELis).

HBCDD ei ole HIPSis laialdaselt kasutatav ning on mõistlik eeldada, et selle rakenduse jaoks on kättesaadavad alternatiivsed leegiaeglustid. HBCDD alternatiivina HIPSis võib kasutada järgmisi kemikaale: etüleenbis(tetrabromoftaalmiid) (EBTPI) (tehniliselt teostatav, kaubanduses kättesaadav ja laialdaselt kasutusel); dekabromodifenüületaan (DBDPE)

¹² <http://echa.europa.eu/documents/10162/42ddec00-863a-4cff-abd2-6d4b39abe114>.

¹³ <http://echa.europa.eu/documents/10162/eb5129cf-38e3-4a25-a0f7-b02df8ca4532>.

¹⁴ UNEP/POPS/POPRC.7/19/Add.1, kättesaadav aadressil: <http://chm.pops.int/Convention/POPsReviewCommittee/POPRCMeetings/POPRC7/POPRC7Document/s/tabid/2267/language/en-US/Default.aspx>.

¹⁵ Argentina, Aserbaidžaan, Brasiilia, Bulgaaria, Kambodža, Kamerun, Kanada, Hiina, Saksamaa, Guatemala, Indoneesia, Iirimaa, Iisrael, Itaalia, Kiribati, Läti, Mali, Mehhiko, Monaco, Myanmar, Madalmaad, Norra, Poola, Rumeenia, Tai ja Ameerika Ühendriigid.

¹⁶ Great Lakes Solutions, Green Chemicals Srl, rahvusvaheline püsivate orgaaniliste saasteainete kõrvaldamise võrgustik IPEN (International POPs Elimination Network), vahtpolüstüreeni tööstus (PS Foam Industry), ekstruuditud vahtpolüstüreeni assotsiatsioon (Extruded Polystyrene Foam Association) ning ühiselt tööstusharu ametiliidud EXIBA (Euroopa Keemiatööstuse Nõukogu (CEFIC) sektorirühm) ja EPS (PlasticsEurope), samuti endine püsivate orgaaniliste saasteainete hindamise komitee liige.

(tehniliselt teostatav, kaubanduses kättesaadav ja laialdaselt kasutusel). DBDPEd kasutatakse laialdaselt HIPSis ja tekstiilides, see on parema toimega ja ligikaudu samaväärse hinnaga kui HBCDD; trifeniüülfosfaat (tehniliselt teostatav, kaubanduses kättesaadav ja laialdaselt kasutusel); bisfenool-A-bis(bifeniüülfosfaat) (BDP) (tehniliselt teostatav, kaubanduses kättesaadav ja laialdaselt kasutusel); difeniüülkresüülfosfaat (tehniliselt teostatav, kaubanduses kättesaadav ja laialdaselt kasutusel).

Muud kemikaalid, mida saab kasutada HBCDD alternatiivina HIPSis, on mitmesugused koos antimontrioksiidiga (ATO) kasutatavad broomitud leegiaeglustid. Nende hulka kuuluvad: tris(tribromoneopentüül)fosfaat; tetrabromobisfenool-A-bis(2,3-dibromopropüüleeter) (TBBPA-DBPE); 2,4,6-tris(2,4,6-tribromofenoksü)-1,3,5-triasiin; etaan-1,2-bis(pentabromofeniül) ja etüleenbis(tetrabromoftaalmiid).

Turul on olemas ka HIPSile sarnased materjalid. Täpsemalt saab elektritoodetes HIPSi asendada mitmesuguste alternatiivsete materjalidega, sealhulgas polükarbonaadi / akrilonitriilbutadienüstireeni (PC/ABS), polüstireeni / polüfenüleneetri (PS/PPE) ja polüfenüleneetri / kõrglöögikindla polüstireeni (PPE/HIPS) segudega, kas ilma leegiaeglustita või siis halogeenimata fosfor-leegiaeglustiga.

Tekstiilid

Euroopa Kemikaali ameti avaldatud dokumentide kohaselt kasutatakse HBCDDd tekstiiltoodete valmistamises, et tagada vastavus leegiaeglustite Briti normidele ja Saksa DIN-normidele, mis on kehtestatud peamiselt pehme mööbli ja sõidukiistmete, eesriiete, voodi madratsiriide, sisekujundustekstiilide ja autodes kasutatavate tekstiilide kohta. Tõenäoline HBCDD kontsentratsioon lõpptootes on hinnanguliselt 10–15 %. Pärast kasutuse olulist vähenemist viimasel paaril aastal kasutatakse seda praegu hinnanguliselt tekstiilikattes vaid umbes 210 tonni aastas (1,81 % HBCDD kogukasutusest ELis).

Oletati, et suhteliselt väikeses koguses HBCDD kasutamine tekstiilikattes ja selle kasutuse suur vähenemine viimastel aastatel näitab sama tõhusate alternatiivide kättesaadavust. Leegiaeglusti kasutamist tekstiilides saab vältida, kui materjal ise on mittepõlev või raskestisüttiv. Seepärast võib mööblis tõkkematerjalina kasutada mõnd naturaalselt materjali, näiteks villa. Muud leegiaeglustina toimivad materjalid on fosforiliseadega raion (viskooskiud), polüesterkiud ja aramiidid. Saadaval on ka mitmeid kemikaale, mida võib tekstiilitööstuses kasutada HBCDD sobiva alternatiivina.

Tekstiili aluskihi keemilised HBCDD alternatiivid on dekabromodifenüületaan (DBDPE) (tehniliselt teostatav, kaubanduses kättesaadav ja laialdaselt kasutusel), etüleenbis(tetrabromoftaalmiid) (tehniliselt teostatav, kaubanduses kättesaadav ja laialdaselt kasutusel), klooritud parafiinid (tehniliselt teostatavad, kättesaadavad ja laialdaselt kasutusel) ja ammoniumpolüfosfaadid (tehniliselt teostatavad, kättesaadavad ja laialdaselt kasutusel). Tuleb siiski märkida, et peale ammoniumpolüfosfaatide on need kõik halogeenitud ja püsivad ained, mida võidakse hiljem samuti klassifitseerida püsivateks orgaanilisteks saasteaineteks. Lisaks on lühikese ahelaga klooritud parafiinide (SCCP) kasutamine juba püsivate orgaaniliste saasteainete määruse alusel piiratud¹⁷.

Tekstiilide tuleohutuse võib saavutada ka puhetumis- ehk intumestentsüsteemide kasutamisega. Puhetumine on soojusisolatsioonina toimiva vahtsöe moodustumine. Puhetumissüsteem kujutab endast üldjuhul söe tekitamiseks vajaliku süsiniku allika, hapet

¹⁷ Komisjoni määrus (EL) nr 519/2012, 19. juuni 2012, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 850/2004 (püsivate orgaaniliste saasteainete kohta) I lisa, ELT L 159, 20.6.2012, lk 1.

moodustava ühendi ning vahtsöe puhumiseks gaaside tekkimisega laguneva ühendi kombinatsiooni.

Ehitusega mitteseotud EPSi ja XPSi rakendused

Vastavalt 2011. aasta aruandele pealkirjaga „EPSi ja XPSiga seotud HBCDD-tarbimise hindamine koostoimes riiklike tuleohutusnõuetega”¹⁸ kasutatakse Euroopas 70 % EPSist hoonetega seotud rakendustes, 25 % pakendites (tööstus- ja toidukaubad) ning 5 % muudes rakendustes. Pakkematerjali peetakse üldiselt HBCDD-vabaks. Peamine ehitusega mitteseotud HBCDD-sisaldusega EPSi rakendus on lastele ettenähtud sõiduauto istmekõrgendused, mille puhul on vaja tagada toote vastavus standardile FMVSS 302. Näib, et ELis ei kasutata HBCDD-sisaldusega XPSi mujal kui ehitusega seotud rakendustes.

Ei valitsused ega ettevõtjad ei esitanud kaheaastase konsultatsiooniperioodi jooksul ühtegi taotlust konkreetse erandi tegemiseks ehitusega mitteseotud EPSi ja XPSi kasutusala jaoks. Seega võib eeldada, et on olemas alternatiivsed kemikaalid, mida nendes rakendustes kasutatakse või täiesti alternatiivsed materjalid.

Ehitusega seotud EPSi ja XPSi rakendused

HBCDD põhikasutusala ELis on EPSi ja XPSi tootmine. HBCDD-sisaldusega EPSi kasutatakse peamiselt ehitusega seotud rakendustes. Näib, et HBCDD-sisaldusega XPSi kasutatakse ainult ehitusega seotud rakendustes.

Praegu on HBCDD asendamiseks enamikul XPSi või EPSi hoonetega seotud kasutusaladest sobivat leegiaeglustit saada ebapiisavas koguses, vaja oleks palju suuremas koguses halogeenimata leegiaeglustit (EPS ja XPS sisaldavad HBCDDd vastavalt 0,7 % ja 2,5 %). 2011. aasta märtsis teatas Great Lakes Solutions, et suurendab EPSi ja XPSi jaoks sobiva leegiaeglustina toimiva suure molekulmassiga broomitud stüreen-butadien-kopolümeeri (polümeerne leegiaeglusti) tootmist. Eeldatavasti kulub tootjatel sellele tehnoloogiale täielikuks üleminekuks siiski mitu aastat. Vastavalt tootjate ohuhinnangule on see leegiaeglusti küll püsiv, kuid mitte bioakumuleeruv ega toksiline.

Komitee kaheksandal kohtumisel esitatud teabe kohaselt antakse praegu katsemahus toodetavaid polümeerseid leegiaeglusteid allkasutajatele katsetamiseks. Tööstuslikus mahus tootmise katsed on olnud edukad ning Great Lakes Solutions-Chemtura Corporation'i polümeerseid leegiaeglustid peaksid müügile jõudma 2012. aastal. ICL-Industrial Products teatas hiljuti, et nemad on sihiks seadnud kaubandusliku tootmise aastaks 2014 (10 000 mln t). Albemarle (USA) teeb kemikaali kaubanduses kättesaadavaks 2014. aastal. HBCDD asendamiseks piisav võimsus peaks seega saavutatama 3–5 aasta jooksul.

Arvestades eelöeldut, tuleks ajaliselt piiratud erandit HBCDD kasutamiseks EPSi ja XPSi hoonetega seotud rakendustes toetada selleks, et anda tootjatele piisavalt aega alternatiividele üleminekuks.

3. ETTEPANEKU ÕIGUSLIK KÜLG

Ettepanek kujutab endast Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 192 lõike 1 ja artikli 218 lõike 9 kohast nõukogu otsust, millega kehtestatakse seisukoht, mis võetakse ELi nimel püsivate orgaaniliste saasteainete Stockholmi konventsiooni osaliste kuuendal konverentsil konventsiooni A ja B lisa muutmise ettepaneku suhtes.

¹⁸ <http://www.klif.no/publikasjoner/2819/ta2819.pdf>.

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 218 lõige 9 on asjakohane õiguslik alus, kuna õigusakt, mille vastuvõtmist taotletakse konventsiooniosaliste kuuendal konverentsil, on Stockholmi konventsiooni lisa muutmise otsus, millel on õiguslikud tagajärjed.

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS,

millega määratakse kindlaks Euroopa Liidu nimel püsivate orgaaniliste saasteainete Stockholmi konventsiooni osaliste kuuendal konverentsil võetav seisukoht seoses konventsiooni A ja B lisa muutmise ettepanekuga

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 192 lõiget 1 koostoimes artikli 218 lõikega 9,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Liit ratifitseeris püsivate orgaaniliste saasteainete Stockholmi konventsiooni (edaspidi „konventsioon”) 16. novembril 2004 vastavalt nõukogu 14. oktoobri 2004. aasta otsusele 2006/507/EÜ, mis käsitleb püsivate orgaaniliste saasteainete Stockholmi konventsiooni sõlmimist Euroopa Ühenduse nimel¹⁹.
- (2) Euroopa Liit on rakendanud konventsioonist tulenevad kohustused Euroopa Liidu õiguses Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määrusega (EÜ) nr 850/2004 püsivate orgaaniliste saasteainete kohta ning millega muudetakse direktiivi 79/117/EMÜ²⁰ (püsivate orgaaniliste saasteainete määrus).
- (3) Euroopa Liit omistab suurt tähtsust vajadusele laiendada järk-järgult konventsiooni A, B ja/või C lisa uute ainetega, mis vastavad püsivateks orgaanilisteks saasteaineteks klassifitseerimise kriteeriumidele, võttes arvesse ettevaatuspõhimõtet, et täita konventsiooni eesmärki ja Johannesburgi tippkohtumisel 2002. aastal kõikide valitsuste võetud kohustust vähendada 2020. aastaks maksimaalselt kemikaalide kahjulikke mõjusid.
- (4) Vastavalt konventsiooni artiklile 22 võib konventsiooniosaliste konverents võtta vastu otsuseid, millega muudetakse konventsiooni A, B ja C lisasid. Need otsused jõustuvad ühe aasta möödumisel hoiulevõtja teate edastamisest muudatuse vastuvõtmise kohta, välja arvatud nende konventsiooniosaliste puhul, kes on otsustanud muudatust mitte vastu võtta.
- (5) Pärast Norra 2008. aastal esitatud taotlust heksabromotsüklododekaani (HBCDD)²¹ lisamiseks on konventsiooni alusel loodud püsivate orgaaniliste saasteainete hindamise komitee lõpetanud HBCDD hindamise. Komitee leidis, et HBCDD vastab konventsiooni A lisasse kandmise kriteeriumidele. Eelseisval konventsiooniosaliste

¹⁹ ELT L 209, 31.7.2006, lk 1.

²⁰ ELT L 158, 30.4.2004, lk 7.

²¹ Heksabromotsüklododekaan (CASi nr 25637-99-4), 1,2,5,6,9,10-heksabromotsüklododekaan (CASi nr 3194-55-6) ja selle peamised diastereoisomeerid alfa-heksabromotsüklododekaan (CASi nr 134237-50-6); beeta-heksabromotsüklododekaan (CASi nr: 134237-51-7); ja gamma-heksabromotsüklododekaan (CASi nr: 134237-52-8).

konverentsil tehakse eeldatavasti otsus HBCDD kandmise kohta konventsiooni A lisasse.

- (6) 2011. aastal lisati HBCDD²² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. aasta määruse (EÜ) nr 1907/2006 (mis käsitleb kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist (REACH))²³ XIV lisasse. HBCDD suhtes kehtib seega nimetatud määruuses sätestatud autoriseerimismenetlus. HBCDD turuleviimine ja kasutamine on keelatud, v.a juhul, kui konkreetsele isikule on antud luba konkreetseks kasutuseks. Kuna HBCDD levib keskkonnas kaugele, on ELi kodaniku jaoks selle aine järkjärguline kasutuselt kõrvaldamine kogu maailmas kasulikum kui REACH-määruse kohane kasutuselt kõrvaldamine ELis.
- (7) Selleks et kooskõlastada aine kandmine püsivate orgaaniliste saasteainete määruusesse REACH-määruse XIV lisas sätestatud asjaomase tähtajaga, tuleks konventsiooniosalistel lubada HBCDD konventsiooni kandmist käsitleva konventsiooniosaliste konverentsi otsuse ülevõtmist edasi lükata 2016. aasta veebruarini.
- (8) Komitee soovib kanda HBCDD konventsiooni koos konkreetse ajaliselt piiratud erandiga, millega lubatakse HBCDD tootmine ja kasutamine hoonetega seotud EPSi ja XPSi rakendustes. Need rakendused moodustavad suure enamiku HBCDD kasutusest ELis. ELis HBCDD asendamiseks vajaliku piisava suutlikkuse saavutamiseks on vaja 3–5 aastat. Seepärast peaks EL kavandatud konkreetse erandi tegemist konventsiooniosaliste kuuendal konverentsil toetama.
- (9) Komitee märgib, et kui HBCDD kantakse A lisasse, tagavad konventsiooni artikli 6 lõike 1 punkti d kohaselt võetavad jäätmeäitlusmeetmed, et HBCDD-sisaldusega tooted ja esemed kõrvaldatakse selliselt, et neis sisalduvad püsivad orgaanilised saasteained hävitatakse või need kõrvaldatakse muul keskkonnahoidlikul viisil.
- (10) Praegu võetakse konventsiooni mitmes osalisriigis HBCDD-sisaldusega jäätmed, eriti hoonetega seotud rakendustes kasutatavad EPSi ja XPSi jäätmed ringlusse. Need osalised võivad esitada ettepaneku sätestada erand, mis võimaldab ajutiselt HBCDD-sisaldusega jäätmete ringlussevõttu, analoogselt klausliga, mis lisati konventsiooniosaliste neljandal konverentsil A lisa IV ossa ja mis võimaldab teatud kindlaksmääratud tingimustel tetrabromodifenüületrit ja pentabromodifenüületrit sisaldavate jäätmete ringlussevõttu.
- (11) 2010. aastal lisati perfluorooktaansulfoonhape (PFOS) ja selle derivaadid²⁴ püsivate orgaaniliste saasteainete määruse I lisasse.
- (12) Komitee innustab osalisi lõpetama PFOSi kasutamine tulekustutusvahetudes; sisserrändavate punaste sipelgate ja termiitide tõrjumise vahendites; dekoratiivse metallkattega katmisel; vaipades; nahas ja rõivastes; tekstiilis ja pehmes mööblis. Lisaks innustab komitee konventsiooniosalisi piirama praegu konkreetse erandina lubatud PFOSi kasutamist kõvasulamiga katmisel vaid suletud ahelaga süsteemidega, mis on praegu lubatud konventsiooni alusel aktsepteeritava otstarbena.

²² Komisjoni määrus (EL) nr 143/2011, 17. veebruar 2011, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1907/2006 (mis käsitleb kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist (REACH)) XIV lisa, L 44, 18.2.2011, lk 2.

²³ ELT L 396, 30.12.2006, lk 1.

²⁴ Komisjoni määrus (EL) nr 757/2010, 24. august 2010, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 850/2004 (püsivate orgaaniliste saasteainete kohta) I ja III lisa, ELT L 223, 25.8.2010, lk 29.

- (13) PFOS ja selle derivaadid kanti püsivate orgaaniliste saasteainete määruse I lissasse ainult väheste konventsioonis sätestatud eranditega. Võttes arvesse komitee otsust, tuleks PFOSi ja selle derivaatide asjaomased konkreetset erandid ja lubatavad otstarbed välja jätta, välja arvatud erand kasutamiseks mürgavate toimeainetena kontrollitud galvaanilise katmise süsteemides. See erand tuleks säilitada kuni selle aegumiseni 2015. aastal. Seda erandit ei tohiks pikendada üle nimetatud tähtaja,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

1 Püsivate orgaaniliste saasteainete Stockholmi konventsiooni osaliste kuuendal konverentsil on Euroopa Liidu seisukoht toetada

- heksabromotsüklododekaani (HBCDD)²⁵ kandmist konventsiooni A lissasse ajaliselt piiratud erandiga HBCDD tootmiseks ja kasutamiseks hoonetega seotud rakendustes;

- järgmiste erandite ja lubatavate otstarvete tühistamist kandest perfluorooktaansulfoonhappe ja selle derivaatide kohta konventsiooni B lissasse: tulekustutusvahud, putukatõrjevahendid sisserändavate punaste sipelgate ja termiitide tõrjumiseks, dekoratiivse metallkattega katmine, vaibad, nahk ja rõivad, tekstiil ja pehme mööbel,

vastavalt püsivate orgaaniliste saasteainete hindamise komitee soovitusel²⁶.

Püsivate orgaaniliste saasteainete hindamise komitee soovitustes väiksemate muudatuste tegemises võivad ELi esindajad Stockholmi konventsiooni osaliste kuuendal konverentsil kokku leppida ilma nõukogu täiendava otsuseta.

2 Konventsiooniosalistel tuleks lubada HBCDD konventsiooni A lissasse kandmise ülevõtmist edasi lükata 2016. aasta veebruarini.

3 Kui tehakse ettepanek lisada A lissasse klausel, millega lubatakse HBCDD-sisaldusega jäätmeid teatud konkreetsetel, selgelt määratletud tingimustel ajutiselt ringlusse võtta, võib Euroopa Liit sellist muudatusettepanekut toetada.

Artikkel 2

Stockholmi konventsiooni osaliste konverentsi otsus avaldatakse pärast selle vastuvõtmist Euroopa Liidu Teatajas.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*

²⁵ Heksabromotsüklododekaan (CASi nr 25637-99-4), 1,2,5,6,9,10-heksabromotsüklododekaan (CASi nr 3194-55-6) ja selle peamised diastereoisomeerid: alfa-heksabromotsüklododekaan (CASi nr 134237-50-6); beeta-heksabromotsüklododekaan (CASi nr 134237-51-7); ja gamma-heksabromotsüklododekaan (CASi nr: 134237-52-8).

²⁶ Otsused POPRC-8/3: heksabromotsüklododekaan ja POPRC-8/8: perfluorooktaansulfoonhape, selle soolad, perfluorooktaansulfoonüülfluoriid ning nendega seotud kemikaalid lahtistes rakendustes (POPRC-8/16 osa) vt <http://chm.pops.int/Convention/POPsReviewCommittee/LatestMeeting/POPRC8/MeetingDocuments/tabid/2801/Default.aspx>.